

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 1ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1981

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗ

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΔΙΑΝΝΕΛΙΔΗ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗ

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν δεξιοῦται σήμερον ἐπισήμως τὸν νέον ἀκαδημαϊκὸν κ. Θεμιστοκλῆν Διαννελίδην, ἐκλεγέντα κατὰ Φεβρουάριον λήγοντος ἔτους τακτικὸν μέλος αὐτῆς εἰς τὴν ἔδραν τῶν Φυσικοῖστορικῶν ἐπιστημῶν (Βιολογικὸς κύκλος). Ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀκαδημίας προσαγορεύω ἐγκαρδίως ὑμᾶς, κ. Συνάδελφε, εἰσερχόμενον σήμερον εἰς τὸ ἀνώτατον τοῦτο Ἰδρυμα τῶν Ἐπιστημῶν, τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν.

Ὁ κ. Θεμιστοκλῆς Διαννελίδης, γεννηθεὶς ἐν Πορταριᾷ Πηλίου τὸ ἔτος 1909, ἐσπούδασε Φυσικὰς ἐπιστήμας εἰς τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν, Βιέννης, Γκράτς, Μονάχου καὶ Παρισίων, λαβὼν τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα ἐν ἔτει 1934. Ἦδη 4ετῆς φοιτητῆς ὢν, διωρίσθη βοηθὸς εἰς τὸ Ἐργαστήριον τῆς Βοτανικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὑπηρετήσας βραδύτερον εἰς σχολεῖα Μ. Ἐκπαιδευσεως. Ἐκτραγέντος δὲ τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ὑπηρέτησεν εἰς προκεχωρημένην γραμμὴν, τυχὼν εὐφύμου μνείας. Ἐν ἔτει 1948 ἐξελέγη ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Βοτανικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης καὶ μετὰ τριετίαν τακτικὸς καθηγητῆς αὐτοῦ. Κατὰ καιροὺς ἐδίδαξε καὶ Γεν. Βιολογίαν καὶ Συστηματικὴν Βοτανικὴν. Ὁμοίως κατὰ τὸ ἔτος 1966 - 1967 ἐδίδαξεν εἰς τὸ νεοσύστατον Πανεπιστήμιον Πατρῶν. Ὡσαύτως ἀνέπτυξε καὶ εὐρεῖαν ἐξωπανεπιστημιακὴν κοινωνικὴν καὶ ἄλλην δρασιν. Τέλος τὸ ἔτος 1973 ἐξελέγη ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκα-

δημίας Ἐπιστημῶν τῆς Αὐστρίας, τὸ δὲ 1981 τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Πέραν τούτων ὁ κ. Διαννελίδης ἔχει νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἀξιολογώτατον ἐρευνητικὸν ἔργον, ἀναφερόμενον εἰς τὴν μορφολογίαν καὶ φυσιολογίαν τῶν κυττάρων, εἰς τὰ χρωματοσώματα καὶ εἰς ἄλλα θέματα τοῦ πεδίου τῆς Βοτανικῆς, ἐνῶ ἄλλαι ἔρευναι αὐτοῦ ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χλωρίδα καὶ τὴν οἰκολογίαν τῆς θαλάσσης. Γενικῶς τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τοῦ κ. Συναδέλφου ἐδημοσιεύθησαν εἰς 50 περίπου μελέτας, τυχούσας εὐρείας ἀναγνωρίσεως ἔν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀλλὰ τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ διακεκριμένου νέου ἀκαδημαϊκοῦ θὰ παρουσιάσῃ ἕτερος Συνάδελφος, ἀρμοδιώτερος ἐμοῦ.

Ἀξιότιμε κ. Συνάδελφε,

Εἶμαι εὐτυχὴς ὑποδεχόμενος ὑμᾶς σήμερον ἐνταῦθα ἐν μέσῳ τῶν κ.κ. Συναδέλφων, ἐξ ὀνόματος τῶν ὁποίων σᾶς καλωσορίζω, εὐχόμενος ὅπως ἡ ἐνταῦθα ἐργασία σας συντελέσῃ γονίμως εἰς τὴν πρόοδον τῶν σκοπῶν τοῦ ἡμετέρου πνευματικοῦ Ἰδρύματος. Καὶ ἐπὶ τούτοις μετὰ βαθείας χαρᾶς παραδίδω ὑμῖν τὸ μέγα διάσημον τοῦ τακτικοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Καὶ τώρα παρακαλῶ τὸν ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας ὁρισθέντα ἀκαδημαϊκὸν κ. Γεώργιον Μερικὰν, ὅπως προσφωνήσῃ τὸν νέον Συνάδελφον κατὰ τὰ καθιερωμένα.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΕΡΙΚΑ

Σήμερα ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὑποδέχεται στοὺς κόλπους της ἐπίσημα σὰν νέο τακτικὸς τῆς μέλος τὸν Ὀμότιμο Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, διαπρεπὴ Βοτανικό, κύριο Θεμιστοκλῆ Διαννελίδη. Καὶ ὅλα τὰ μέλη της δοκιμάζουν μεγάλη χαρά. Ἰδιαίτερα ὅμως ἐγώ, στὸν ὁποῖον ἔλαχε ἡ τιμὴ τῆς καθιερωμένης προσφωνήσεως. Καὶ αὐτό, ὅχι γιατί συντρέχει κάποιος παλιὸς ἰδιαίτερος συναισθηματικὸς ἢ κοινωνικὸς μου μαζί του δεσμός· μὰ ἀκριβῶς γιὰ τὸ ἀντίθετο, ὅτι δὲν παρεμβάλλεται τέτοιος παράγων, κι ἔτσι διατελῶ μὲ τὴν ψυχολογία τῆς ικανοποιήσεως τοῦ δικαιοκρίτη, ἔχοντας νὰ ἀναφερθῶ σὲ στοιχεῖα, ποὺ χαρακτηρίζουν μία ἄξια προσωπικότητα καὶ ἓνα πλούσιο πολὺπλευρο ἔργο.

Ὁ νέος συνάδελφός μας γεννήθηκε τὸ 1909 στὴν Πορταριά τοῦ Πηλίου ἀπὸ πατέρα ἐκπαιδευτικὸ, δημοδιδάσκαλο, ἔχοντας κληρονομικὴ ρίζα κατ' εὐθειᾶν πρὸς τὴν γενιὰ τοῦ Ρήγα Φεραίου. Καί, τελείως φυσικά, καθὼς πρωτάνοιξε τὰ μάτια του καὶ ἀνάνηψε καὶ ἔκαμε τὰ πρῶτα βήματα τῆς ζωῆς του, μαγεύθηκε ἀπὸ

τὴν ὄψη καὶ τὴν εὐωδιά τοῦ ἀσύγκριτου φυσικοῦ κήπου τῆς χώρας μας, καὶ ποτίσθηκε μὲ νάμα φυσιολατρείας, ἐθνολατρείας καὶ πνευματικῶν ὀνείρων.

Κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ περιβάλλον, στὸ Βόλο, πῆρε τὴ στοιχειώδη καὶ γυμνασιακὴ του ἐκπαίδευση.

Τὸ 1927 γράφτηκε στὸ Φυσικὸ Τμῆμα τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Καὶ τὸ 1931 ἔγινε πτυχιούχος της.

Στὴ μέση τῶν Πανεπιστημιακῶν του σπουδῶν — θέλει κανεὶς νὰ ὑποθέσει ἀπὸ παρόρμηση φυσιολατρικῶν βιωμάτων τῆς παιδικῆς ἡλικίας, θέλει νὰ δεχθεῖ τὴν παρακίνηση τοῦ ἀείμνηστου Ἀκαδημαῖκου Καθηγητῆ τῆς Βοτανικῆς Ι. Πολίτη, ὁ ὁποῖος ἰδιαίτερα ἐκτίμησε τὴ φοιτητικὴ του ἐπίδοση — ἔτσι ἢ ἀλλιῶς ὁ νεαρὸς φοιτητὴς πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ ἀφοσιωθεῖ στὴ Βοτανικὴ. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ λίγο, πρωιμότατα, πῆρε τὸν τίτλο τοῦ «μὴ πτυχιούχου Βοηθοῦ» τοῦ Βοτανικοῦ Ἐργαστηρίου, ἐγκαινιάζοντας ἀμέσως τὴ μύησίν του στὴν ἔρευνα.

Μιὰ συνεπὴς, λαμπρὴ, μεταπτυχιακὴ σταδιοδρομία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Τὸ 1932 πῆρε ἐνδεικτικὸ παιδαγωγικῆς. Τὸ 1934 ἀναγορεύθηκε «διδάκτωρ» τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τὸ 1939, ἔπειτα ἀπὸ εὐδόκιμη πολυετὴ ὑπηρεσία ὀργανικοῦ Πανεπιστημιακοῦ Βοηθοῦ, ἔκαμε μετὰταξη στὴ Μέση Ἐκπαίδευση. Καὶ σὲ μικρὸ χρονικὸ διάστημα, ἀφοῦ ὑπηρέτησε στὴν γραμμὴ τῶν πρόσω κατὰ τὸν Ἀλβανικὸ πόλεμο, ὅπου καὶ διακρίθηκε, ἐπῆγε μὲ ἐκπαιδευτικὴ ἄδεια γιὰ εὐρύτερες σπουδὲς στὴν ἀλλοδαπή.

Ἐκεῖ, στὴ Βιέννη καὶ στὸ Γκράτς, παρακολούθησε κύκλο βιολογικῶν σπουδῶν καὶ συγχρόνως φιλοσοφίας καὶ ψυχολογίας. Καὶ ἐργάσθηκε ἐρευνητικὰ μὲ σύστημα καὶ μεγάλη ἀπόδοση. Στὴ συνέχεια συμπλήρωσε τὴ μετεκπαίδευση καὶ τὸ ἐρευνητικὸ του ἔργο στὸ Μόναχο καὶ στὸ Παρίσι.

Τὸ 1948, ὥριμος πιά φυτοβιολόγος καὶ ἀρτιωμένος μὲ πλατιά οὐμανιστικὴ πνευματικότητα ἐπιστήμονας, ἐκλέχθηκε παμψηφεί ἐκτακτὸς ἐπὶ θητεία Καθηγητὴς τῆς Γενικῆς Βοτανικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης. Καὶ τὸ 1951, πάλι παμψηφεί, ἔγινε τακτικὸς καθηγητὴς στὴν ἴδια ἔδρα τὴν ὁποία ἐκράτησε ἐπὶ 26 χρόνια, μέχρι τὸ 1975.

Ὁ κ. Διαννελίδης ἔχει στὸ ἐνεργητικὸ του μεγάλο καὶ πολύπλευρο ἔργο. Ἐρευνητικὸ, ὀργανωτικὸ, κοινωνικὸ, ἐκπαιδευτικὸ καὶ συγγραφικὸ, ποὺ ἔτυχε ἀνεπιφύλακτης ἀναγνώρισης.

Ἡ ἔρευνά του ἐπεκτείνεται σὲ εὐρὺ φυτοβιολογικὸ πεδίο. Κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἐνδιαφέρει τὴν κυτταρολογία τῶν φυτῶν, τόσο ἀπὸ μορφολογικὴ, ὅσο καὶ ἀπὸ

λειτουργική άποψη. Αὐτός ὁ στόχος, γιὰ τοὺς παροικοῦντας στὴν Ἱερουσαλήμ, τὴ Βιολογία, σημαίνει τὸν πυρήνα τῆς, ἀπὸ τὴν προσπέλαση τοῦ ὁποίου προσδοκᾷ κανεῖς τὶς μεγάλες βιολογικὲς ἐξελίξεις τοῦ μέλλοντος.

Ἰδὸν μερικά, τὰ σπουδαιότερα ἐρευνητικά, ἐπιτεύγματα τοῦ.

Ἐπεσήμανε μορφολογικὲς ἀναγνωρίσεις κυτογενετικῆς σημασίας γιὰ τὰ χρωματοσώματα μερικῶν φυτῶν. Διαπίστωσε τὴν πλαστικότητα τῆς μορφῆς τῶν χρωματοσωμάτων. Διερεύνησε ἠλεκτροφυσιολογικὰ προβλήματα τῆς μεμβράνης τῶν κυττάρων καὶ τῆς κίνησης τοῦ πρωτοπλάσματός τους. Συνέβαλε στὴν κατανόηση τῆς φυσικοχημικῆς καταστάσεως καὶ τῶν ιδιοτήτων τῶν κυττάρων, οἱ ὁποῖες σχετίζονται μὲ σπουδαῖες λειτουργικότητές τους. Ταυτοποίησε, πρωτοποριακὰ, τὴν πρωτοπλασματικὴ ὁμοιότητα τοῦ θαλάσσιου εἶδους *Halophila stipulacea* καὶ τοῦ εἶδους τοῦ γλυκοῦ νεροῦ *Helodea canadensis*. Καὶ ἄνοιξε γιὰ τοὺς μαθητὲς τοῦ τὸ δρόμο διερεύνησης τῆς θαλάσσιας χλωρίδας, μὲ ἀξιόλογες οἰκολογικὲς ἐπιπτώσεις.

Ἀνέρχονται σὲ πενήντα περίπου οἱ καθαρὰ ἐρευνητικὲς ἐργασίες τοῦ κ. Διαννελλίδη, πὺν βρῆκαν θέση, μὲ ἐγκωμιαστικὰ σχόλια οἱ περισσότερες, σὲ ὑψηλῆς στάθμης ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ τῆς ἀλλοδαπῆς, σὲ σύγχρονα κλασσικὰ οὐγγράμματα καὶ σὲ εἰδικὲς μονογραφίες. Πέρα ἀπ' αὐτές, μία ἀξιόλογη σειρὰ διατριβῶν ἀπὸ συνεργάτες τοῦ, πὺν ἔγιναν μὲ τὴν ἔμπνευση καὶ τὴν ἐποπτεία τοῦ, μαρτυρεῖ εὐγλωττα γιὰ τὴν ἐρευνητικὴ του πνοή.

Τὸ ὀργανωτικὸ καὶ τὸ κοινωνικὸ τοῦ ἔργο θὰ μείνει σίγουρα ἀλησμόνητο στὸ χῶρο τῆς φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ ὁργάνωση τοῦ Βοτανικοῦ Ἐργαστηρίου ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ ἡ ἴδρυση καὶ ὁργάνωση τῆς Πανεπιστημιακῆς Λέσχης ἀπὸ τὴν ἄλλη εἶναι ἀνεξίτηλα συνδεδεμένες μὲ τὸ ὄνομά τοῦ. Καὶ πόσες ἄλλες, πολλὲς καὶ ποικίλες, μὲ εὐρύτερη ἐθνικὴ ἀπήχηση δραστηριοτήτες τοῦ, δὲν θὰ εἶχε κανεῖς νὰ παინέφει, ἂν ἡ κλεψύδρα τὸ ἐπέτρεπε;

Τὸ ἴδιο ἰσχύει ἀπόλυτα καὶ γιὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸ καὶ συγγραφικὸ τοῦ ἔργο, πὺν ἐμφαίνονται τὸ πρῶτον μὲ τοὺς πολλούς, διαπρεπεῖς μαθητὲς καὶ συνεργάτες τοῦ, ἄξιους συνεχιστὲς τῆς ἐπιστημονικῆς πορείας, τὴν ὁποίαν ἐχάραξε καὶ τὸ δεῦτερον μὲ τὶς ὄχι λίγες μεγάλες καὶ μικρὲς συγγραφές τοῦ.

Δίκαια τὸ ἔργο τοῦ ἀκάματου νέου συναδέλφου μας ἔτυχε ὁμόθυμης ἀναγνώρισης.

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ Πολιτεία καὶ οἱ Διεθνεῖς ἐπιστημονικοὶ κύκλοι τῆς εἰδικότητάς τοῦ τὸν καταξίωσαν μὲ τίτλους. Δύο φορές κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς τοῦ. Συγκλητικός, Πρόεδρος σὲ Πανεπιστημιακὰ Συμβούλια. Μέλος πολλῶν ἐξωπανεπιστημιακῶν Συμβουλίων καὶ Ἐπιτροπῶν, δικῶν μας καὶ

ξένων. Προσκεκλημένος τιμητικά ἐπιστήμονας σὲ πάμπολλες Ἑλληνικὲς καὶ ξένες ἐπιστημονικὲς ἐκδηλώσεις καὶ δραστηριότητες τοῦ κύκλου του. Ἀντεπιστέλλον, τέλος, μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Αὐστρίας. Ἀπὸ τὴν Πολιτεία τιμήθηκε διὰ τῶν παρασῆμων ταξιάρχου Γεωργίου τοῦ Α' καὶ ταξιάρχου τοῦ Φοίνικος.

Ἡ κοινωνία, αὐτὸς ὁ ἀνειδίκεντος ἀλλὰ σὲ τελικὴ ἀνάλυση καὶ πὺ ἀλάθευτος κριτής, μὲ σεβασμὸ καὶ ἐμπιστοσύνη προσέβλεψε πάντοτε στὴν ἐξαιρετικὴ ἠθικοδεοντολογικὴ προσωπικότητα τοῦ νέου συναδέλφου, πὺ ἀποπνέει γλυκύτητα, ἠπιότητα, μετριοφροσύνη, ἀπλότητα, εἰλικρίνεια καὶ καλὴ προαίρεση.

Ἴδον οἱ λόγοι, ἀγαπητὲ συνάδελφε, γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἀπὸ ἐκτίμηση σφαιρικὴ στὴν προσωπικότητά σας, σᾶς συμπεριλαμβάνει ἐπίσημα ἀπὸ σήμερα, μὲ μεγάλη χαρὰ, στὰ τακτικὰ τῆς μέλη.

Ὅλα τὰ μέλη τῆς ἔχουν τὴν πεποίθηση ὅτι σὰν διὰ βίου συνεπῆς καὶ ἀγωνιστῆς ἐπιστήμονας θὰ βοηθήσετε, μὲ τὴ μεστὴ βιολογικὴ σας συγκρότηση καὶ τὴν εὐρύτερη ὑψηλὴ πνευματικότητά σας, τὴν ἐκπλήρωση τῆς πνευματικῆς καὶ ἐθνικῆς τῆς ἀποστολῆς.

Σᾶς εὐχόμεθα ὅ,τι καλύτερο.

Καλῶς ὀρίσατε.

Ὁ Πρόεδρος κ. Ἰ. Καρμίρης προσέθεσε τὰ ἑξῆς:

Εὐχαριστῶ καὶ συγχαίρω τὸν Συνάδελφον κ. Μερίκαν διὰ τὴν ὥραϊαν προσφώνησίν του, παρακαλῶ δὲ τὸν νέον Ἀκαδημαϊκὸν κ. Διαννελίδην ὅπως παρερχόμενος ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναγνώσῃ τὸν λόγον εἰσδοχῆς του εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ πρόβλημα τῆς βιογενέσεως».

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΒΙΟΓΕΝΕΣΕΩΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΔΙΑΝΝΕΛΙΔΗ

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Ἀκαδημαϊκοί, Κυρίαι καὶ Κύριοι,

Μὲ μεγάλην συγκίνησιν ἀνέρχομαι εἰς τὸ βῆμα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὡς μέλος αὐτῆς. Ἐκφράζω τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας μου πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους κ. Ἀκαδημαϊκοὺς, οἱ ὅποιοι μοῦ ἔκαμαν τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ μὲ ἐκλέξουν συνάδελφόν των.